

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Ірини Степанівни ГОРОХОВЯНКО на тему «Журнальна періодика Тернопільщини: типологійний і формально-змістовий аспекти (1991–2022 рр.)», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 06 Журналістика зі спеціальності 061 Журналістика

1. Актуальність теми та її зв'язок із науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Ірини Степанівни ГОРОХОВЯНКО присвячена комплексному дослідженню журнальної періодики Тернопільщини 1991–2022 рр. як важливого складника регіонального медіапростору України. Актуальність обраної теми зумовлена потребою системного осмислення розвитку локальних журнальних видань доби Незалежності, які репрезентують суспільно-політичні, культурні, наукові, професійні, релігійні, літературно-мистецькі та рекламно-інформаційні процеси регіону.

Вивчення журнальної періодики Тернопільщини має важливе журналістикознавче, історико-пресознавче та краєзнавче значення, оскільки цей сегмент регіональної преси досі не був предметом окремого комплексного дослідження у типологічному й формально-змістовому аспектах. Звернення до 152 журнальних видань, що функціонували на Тернопільщині у хронологічних межах від 24 серпня 1991 р. до 24 лютого 2022 р., дало змогу простежити становлення, трансформацію, тематичне розширення й інституціоналізацію журнального сегмента регіону.

Дисертацію виконано в межах наукової теми кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Регіональні медіа у контексті викликів часу» (номер державної реєстрації 0123U101024), що підтверджує її зв'язок із науковими планами установи.

2. Структура та оформлення дисертації

Структура дисертації є логічною, послідовною та відповідає меті й завданням дослідження. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, хронологічні межі, емпіричну базу, наукову новизну, практичне значення, особистий внесок здобувачки, апробацію результатів і публікації.

У першому розділі розглянуто теоретичні основи вивчення української журнальної періодики, окреслено поняттєво-термінологічний апарат дослідження, проаналізовано наукові підходи до типологізації видань та обґрунтовано методологічні засади аналізу регіональних журналів.

У другому розділі схарактеризовано суспільно-історичні чинники функціювання журнальної періодики Тернопільщини, запропоновано періодизацію її розвитку та здійснено типологізацію видань за цільовим призначенням, читацькою адресою, тематичним спрямуванням і функціональними ознаками.

У третьому розділі визначено формально-змістові домінанти різних видів журнальних видань Тернопільщини, проаналізовано їхню рубрикаційну, жанрову й тематичну організацію, композиційно-візуальні параметри та редакторський чинник у формуванні концепцій часописів.

3. Наукова новизна результатів проведеного дослідження

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній уперше здійснено комплексний аналіз журнальної періодики Тернопільщини 1991–2022 рр. як системного явища регіонального медіапростору України. У роботі введено до наукового обігу значний масив малодосліджених і раніше не систематизованих джерел, що розширює уявлення про розвиток української регіональної журналістики часу Незалежності.

Уперше створено й апробовано авторський алгоритм типологічного аналізу регіонального журнального видання; здійснено систематизацію 152 часописів Тернопільщини; визначено основні етапи розвитку регіональної журнальної періодики; окреслено її типологічну структуру; виявлено провідні

змістові домінанти, особливості рубрикації, жанрової організації, композиційно-візуального оформлення та редакторських моделей.

Удосконалено підходи до аналізу регіональної періодики через поєднання типологічного, змістового, структурно-функціонального та візуально-комунікативного аспектів. Подальшого розвитку набули теоретичні положення про регіональні медіа як складник національного інформаційного простору та про журнальну періодику як джерело соціокультурної, історичної, наукової й комунікаційної інформації.

4. Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень

Обґрунтованість і достовірність результатів дисертації забезпечені достатньою емпіричною базою, чітко визначеними хронологічними межами дослідження та комплексним застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів. Здобувачка використала методи аналізу, синтезу, узагальнення й систематизації для опрацювання теоретичних джерел; історико-хронологічний метод – для простеження етапів становлення й розвитку журналів Тернопільщини; типологічний метод – для класифікації видань; описовий метод – для характеристики окремих часописів; контент-аналіз – для виявлення змістових домінант; порівняльний метод – для зіставлення журналів різних типологічних груп; структурно-функціональний метод – для аналізу рубрикації, жанрових форм і редакторських моделей; візуально-комунікативний аналіз – для дослідження обкладинок, ілюстративного матеріалу, шрифтового оформлення та архітекτονіки.

Достовірність висновків підтверджується опрацюванням широкого кола джерел, аналізом 152 журнальних видань, залученням нормативних, наукових, бібліографічних і краєзнавчих матеріалів, а також апробацією результатів у фахових публікаціях і на наукових конференціях.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дослідження

Теоретичне значення дисертації полягає в поглибленні наукових уявлень про регіональну журнальну періодику як складник українського медіапростору, уточненні підходів до типологізації місцевих журнальних видань, виявленні їхніх змістових, рубрикаційних, візуально-комунікативних і редакторських

особливостей. Запропоновані узагальнення можуть бути використані в подальших дослідженнях із журналістикознавства, історії української преси, пресознавства, регіоналістики, медіакомунікацій і краєзнавства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін «Історія журналістики», «Медіаландшафт Тернопільщини», «Журналістський фах: технології виробництва друкованих видань», «Візуалізація медіаконтенту», «Глянцеві видання», «Квалілогія друкованого видання». Матеріали дисертації можуть бути корисними для підготовки навчально-методичних матеріалів, підручників і посібників, а також для практики редакційної роботи, зокрема для вдосконалення концепцій сучасних журнальних видань.

6. Особиста участь здобувачки в отриманні наукових результатів

Наукові результати, викладені в дисертації, отримані Іриною Степанівною Гороховянкою самостійно. Здобувачка здійснила відбір, систематизацію та аналіз емпіричного матеріалу, розробила алгоритм дослідження регіональної журнальної періодики, провела типологійний і формально-змістовий аналіз журналів Тернопільщини, охарактеризувала їхні композиційно-візуальні параметри та редакторські чинники, узагальнила результати й сформулювала висновки.

У праці, опублікованій у співавторстві, особистий внесок здобувачки полягає у виконанні основного обсягу аналітичної роботи, доборі емпіричного матеріалу, його систематизації та інтерпретації результатів.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам та академічна доброчесність

Дисертація Ірини Степанівни Гороховянкою за структурою, змістом, логікою викладу, методологічним апаратом і характером отриманих результатів відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії. У роботі задекларовано самостійність виконання дослідження, а використання ідей, результатів і текстів інших авторів супроводжується покликаннями на відповідні джерела.

Під час рецензування не було виявлено порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації й фальсифікації), а також не було встановлено текстових запозичень. Відповідно до проведеного аналізу оригінальність тексту в системі Strike Plagiarism.com становить 95,2 %. На цій підставі дисертаційну роботу визнаємо самостійно виконаним науковим дослідженням, а всі ідеї та наукові положення, які виклала авторка в роботі, отримані нею особисто.

8. Повнота викладення матеріалів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій у співавторстві, які зараховані за темою дисертації.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено у 9 наукових працях, зокрема у 3 статтях у фахових наукових виданнях України категорії «Б» (1-у співавторстві), та 6 тезах у збірниках матеріалів наукових конференцій. Тематика публікацій відповідає змістові дисертації та репрезентує ключові напрями дослідження: типологійний аналіз регіональних видань, структурно-змістові особливості окремих часописів, візуально-текстові форми репрезентації культурного матеріалу, персональний аспект журнальної періодики Тернопільщини.

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати

1. Гороховянюк І. Структурно-змістові особливості інформаційно-методичного вісника «Рада». *Образ*. 2024. № 2 (45). С.78–85. DOI: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.2\(45\)-78-85](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.2(45)-78-85)

2. Гороховянюк І. Огляд наукових журналів ЗВО Тернополя. *Технологія і техніка друкарства*. 2025. № 3 (89). С. 56–72. DOI: [https://doi.org/10.20535/2077-7264.3\(89\).2025.341381](https://doi.org/10.20535/2077-7264.3(89).2025.341381)

3. Пелешок О., Гороховянюк І. Візуально-текстові форми репрезентації народного мистецтва на сторінках регіональних журналів Тернопільщини. *Наукові праці міжрегіональної академії управління персоналом. Серія: Філологія*. 2025. № 4 (18). С. 110–120. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2025.4.15>

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Гороховянюк І. Основні тенденції регіональних комунальних видань Тернопільщини на прикладі інформаційно-методичного вісника «Рада» (2002-

2013). *Період трансформаційних процесів в світовій науці: задачі та виклики* : зб. матеріалів II Міжнар. наук. конф. МЦНД. Кривий Ріг. 2024. С. 361–363 URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/985>

5. Гороховянюк І. Тематичне наповнення рубрик сайту журналу «Золота пектораль». *Сучасний масмедійний простір: реалії та перспективи розвитку* : зб. матеріалів II Всеукр. наук-практ. конф. молодих вчених. Тернопіль, 2024. С. 12–15. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/32843/1/Masmed_prostir_Conf.pdf

6. Гороховянюк І. С. Типологійний аспект регіональних комунальних видань Тернопільщини на прикладі інформаційно-методичного вісника «Рада» (2002-2013). *Current Challenges of Science and Education* : proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference. Berlin 2024. С. 441–445. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-current-challenges-of-science-and-education-15-17-01-2024-berlin-nimechchina-arhiv/>.

7. Гороховянюк І. Типологійний аспект громадсько-політичного та літературно-мистецького часопису «Тернопіль». *Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи*: зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. Тернопіль: 2023. С. 42–45. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/29558/3/Tezu_Sotsialni_komunikatsii.pdf

8. Гороховянюк І. Дитячі журнали – складова журнальної періодики Тернопільщини часу Незалежності. *Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки* : зб. матеріалів V Міжнар. наук. конф. Дніпро, 2025. URL: <https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/27.06.2025/52>

9. Гороховянюк І. С. Журнальна періодика Тернопільщини у персоналіях (за матеріалами журналу «Тернопіль Літературний»). *Пресознавчий дискурс: від минулого до сьогодення* : зб. матеріалів II Міжнар. наук. конф. Львів, 2025. С. 37–40.

9. Відомості про апробацію результатів дисертації

Результати дисертаційного дослідження апробовано на 6 наукових і науково-практичних конференціях різного рівня, серед яких міжнародні та всеукраїнські наукові заходи в Тернополі, Львові, Кривому Розі, Дніпрі та Берліні. Основні положення й результати дослідження обговорювалися і були схвалені на наукових і науково-практичних конференціях різних рівнів: міжнародних: «Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи» (Тернопіль, 2023 р.); «Період трансформаційних процесів в світовій науці: задачі та виклики» (Кривий Ріг, 2024 р.); «Current Challenges of Science and Education» (Берлін, 2024 р.); «Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки» (Дніпро, 2025 р.); «Пресознавчий дискурс: від минулого до сьогодення» (Львів, 2025 р.); всеукраїнській: «Сучасний масмедійний простір: реалії та перспективи розвитку» (Тернопіль, 2024 р.). Результати дослідження обговорювалися та отримали схвалення на засіданнях кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка упродовж 2022–2026 рр., засіданнях кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка упродовж 2022–2026 рр.

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту

За тематикою, метою, завданнями, об'єктом, предметом, методами дослідження, змістом проаналізованого матеріалу та сферою практичного застосування дисертація Ірини Степанівни Гороховянко відповідає спеціальності 061 Журналістика галузі знань 06 Журналістика.

Дисертація «Журнальна періодика Тернопільщини: типологічний і формально-змістовий аспекти (1991–2022 рр.)» є самостійним, завершеним і актуальним науковим дослідженням, у якому отримано результати, що мають наукову новизну, теоретичне й практичне значення для журналістикознавства, історії української преси та медіакомунікацій. Робота розширює наукове уявлення про функціонування регіональної журнальної періодики часу Незалежності України та засвідчує вагомість журнальних видань

Тернопільщини як джерела інформації про суспільні, культурні, наукові, професійні й духовні процеси краю.

Голова засідання:

доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри журналістики
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Наталія ПОПЛАВСЬКА

